

İslâm Düşüncesinin 20. Asırda
Yeniden yapılanması

ve

BEDİÜZZAMAN

SAİD NURSÎ

MİLLETLERARASI SEMPOZYUM

Yeni Asya Yayınları

Editör:

Mehmed Paksu

Tercüme :

Arapça

İhsan Kasım es-Sâlihî

Kenan Demirtaş

Doç. Dr. Ahmed Akgündüz

İhsan Atasoy

İngilizce

Ümit Şimşek

Almanca

Rüstem Ülker

Kapak :

YAY Grafik

Dizgi :

Yeni Asya Yayınları A.Ş.

551 32 25

Baskı, Cilt :

Nesil Matbaacılık A.Ş.

551 32 27

İstanbul 1992

ISBN 975-408-194-8

©

Bu eserin yayın hakkı Yeni Asya Yayınları A.Ş.'ye aittir.
Yeni Asya Yayınları'ndan önceden izin alınmaksızın
başkası tarafından yayınlanamaz,
kısmen dahi olsa iktibas edilemez.

Yeni Asya Yayınları

Sanayi Cad. Selvi Sok. No: 5

Yenibosna / İSTANBUL

551 32 25-26-27

Prof. Dr. ŞENER DİLEK

(İnönü Üniversitesi)

1949 yılında Erzurum'un Hınıs ilçesinde doğdu. 1970 yılında Atatürk Üniversitesi İşletme Fakültesini bitirdi. 1970-72 yılları arasında Erzurum Ticaret Lisesinde meslek dersleri öğretmeni olarak görev yaptı.

1972'de İşletme Fakültesine asistan oldu. 1976'da doktora-sını tamamlayan Şener Dilek, 1983 yılında doçent, 1989 yılında ise profesörlüğe yükseldi.

Halen İnönü Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinde öğretim elemanı olarak görev yapmaktadır.

Risale-i Nur'da derin bir vukufu bulunan Prof. Dr. Şener Dilek'in kendi sahasında yayınlanmış çalışmaları bulunmaktadır.

RİSALE-İ NURUN METOD VE GAYESİ

Risale-i Nur, davetini hikmetle yapmış, yumuşak söz ve tatlı dille mesajını sürdürmüştür. Davasını sabır ve çile içinde, yılmadan, yıkılmadan, müsbet hareketle yürütmüştür. Tarz ve üslubunda insanı esas almıştır. Geleceğe ümitle bakmıştır. Hâlis bir fedakârlar ordusu tesis etmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

Risale-i Nurun meslek ve meşrebi

Bir fikir hareketi ya da bir düşünce sistemi incelenirken, evvelâ incelemeye esas olabilecek bazı temel kriterler ortaya koymak ve bu kriterler çerçevesinde sistemi birtakım ciddi süzgeçlerden geçirmek ve mihenge vurmak gerekir. Çünkü tahkik mesleği bunu emreder, hakikat bunu ister. Böylece o aksiyon, o düşünce sisteminin gerçek değeri, mahiyeti ve önem derecesi ortaya konulmuş olur. Risale-i Nur Külliyyatının müellifi Bediüzzaman Said Nursî *Münazarat* isimli eserinde,

“Hiçbir müfsit ben müfsidim demez. Dâimâ sûret-i haktan görünür. Yahut bâtilı hak görür. Evet, kimse demez, ayrımı ekşidir. Fakat siz mihenge vurmaktan almayınız. Zira çok silik söz ticarete geziyor. Hattâ benim sözümü de, ben söylediğim için hüsn-ü zan edip tamamını kabul etmeyiniz. Belki ben de müfsidim, veya bilmediğim halde ifsat ediyorum. Öyle ise, her söylenen sözün kalbe girmesine yol vermeyiniz. İşte söylediğim sözler hayalin elinde kalsın, mihenge

vurunuz. Eğer altın çıktı ise kalbde saklayınız. Bakır çıktı ise, çok gıybeti üstüne ve bedduâyı arkasına takınız, bana reddediniz, gönderiniz"¹ demektir.

Biz de bu gerçekler ışığında "mihenk taşı" niteliğinde bazı sualler belirledik. Kanaatimizce, fikir hareketleri, düşünce sistemleri aşağıda sıralayacağımız sualler ile ciddi bir biçimde test edilmelidir. Böylece, sistemin temel çizgisi, kökeni, derinliği, mizaç, hedef ve mahiyeti-belli ölçüler içerisinde-anlaşılmış olur.

Sistemlerin test edilmesinde belirlediğimiz sualleri şöyle sıralayabiliriz:

1. Test edilecek fikir hareketi ve düşünce sistemi fitrat kanunlarına uygun mudur?

2. Menbaı (kaynağı), me'hazi, kökeni nedir? Arzî midir, semâvî midir? Nerelerden ve kimlerden beslenir, güç alır?

3. İnsanın iç iklimine yaptığı etki nedir? Bu etki, sathî (yüzeysel) ve şeklî midir, yoksa hayattar, dinamik ve derûnî midir?

4. İctimai bünyenin tesis ve tekmiline kuvvet verebilecek "temel değerleri" nelerdir? Sosyal yapı ve beşerî ilişkiler açısından belirlediği "esaslar", "hedefler" var mıdır? İctima-i hayatta istikamet, müsbet hareket, sükûn ve huzuru mu esas alır, yoksa gayesi, kin, kan ve intikam mıdır?

5. Eğitici, öğretici, ufuk açıcı ve yol gösterici midir; yoksa, slogan üretici, uyutucu, avutucu, his ve hevayı tahrik edici midir?

6. Tek yönlü, tek hayatlı, sırf dünya boyutlu mudur? Yoksa, madde ile mânâyı mezceden, dünya ile ukbayı (ahireti) birlikte kucaklayabilen bir mizaçta mıdır?

7. Dahilî ve haricî, menfi ve yıkıcı cerayanların etkisinde midir? Onların yörüngesine girip, onlara âlet ve tabi olabilir mi?

Tebliğimizin bu ilk bölümünde bu suallerle ilgili bazı değerlendirmeler yapılacak ve Risale-i Nur'un meslek ve meşrebi yukarıda sıraladığımız sualler çerçevesinde özet bir biçimde açıklanacaktır. Tebliğimizin ikinci ve üçüncü bölümlerinde "Risale-i Nur'un metod ve gayesi" genel hatlarıyla ve sistematik bir yaklaşımla, suallere cevap olabilecek bir nitelikte beyan edilecektir.

* * *

Birinci sual:

Risale-i Nur fitrat kanunlarına uygun mudur?

Bu suale cevap vermeden önce fitrat kanunları hakkında kısaca açıklamalarda bulunalım:

Fitrat kanunları: Cenab-ı Allah'ın, "âdetullah", "sünnetullah" diye tabir ettiğimiz kâinatta vaz ettiği ve âlemde cârî olan kanunları ile insanın mahiyetine dercettiği kanunlarının hey'et-i mecmuasıdır. Bu kanunların bir kısmı, kâinatta cârî olan kanunlardır ki, bu kanunları bugünkü tatbîkî ilimler keşfetmektedirler. Meselâ, yerçekim kanunu, suyun kaldırma kanunu gibi... Diğer kısmı, insanın hilkatine dercedilmiş kanunlardır. İnsan fitratına nakşedilmiş kanunlardan bazılarını önemine binaen zikrederim:

* "Beşer dinsiz yaşayamaz."

* "İnsan fitratında mülkiyet esastır."

* "İnsan acz ve zaaf üzere yaratılmıştır. Şefkate muhtaçtır."

* "İnsan ihsanın kölesidir."

* "İnsan tahakküm ve terörden hoşlanmaz."

* "İnsan sadece maddi ve süfli bir varlık değildir. Midesi rızka muhtaç olduğu gibi, kalb ve ruhu da mânevî rızıklara muhtaçtır."

* "İnsan ebed için halkolunmuştur. İnsan fitratı ebediyeti arar, bekayı ister."

* "İnsan sevdiğini anar, sevdiğini zikreder."

* "İltica, istiğfar, istimdat, dua ve talep fitratın vazgeçilmez lâzımlarındandır."

* "Fitrat, insaniyete layık itibar ister."

Kâinata vaz edilmiş, fitrata nakşedilmiş bu kanunlar kâinattan koparılıp atılamaz, fitrattan sökülüp çıkarılamaz. İnsaniyet bu kanunlar arasındaki ilişkiyi kavradığı, dengeyi tesis ettiği zaman kemalini bulur. Ancak, fitrata nakşedilen bu esasları keşfetmek, kanunlar arasındaki dakik dengeyi kavramak, fitrattaki bu muvazeneyi tefsir etmek ve hayatın bütün tabakalarına, beşerin bütün ilişkilerine hikmet ve adaletle tam yansıtılabilmek beşerin takatının fevkindedir. Bu sebeple beşer, bu esasları ders verecek, bu hakikatları talim ettirecek bir

muallime, bir mürebbiye, bir müfessire muhtaçtır. Bu muallim ve müfessir ise Kur'ân-ı Kerimdir, Furkan-ı Hakimdir. Bu hakikat Risale-i Nurda şöyle dile getirilir:

"Evet, Kur'ân-ı Hakim, şu Kur'ân-ı azîm-i kâinatın en âli bir müfessiridir ve en beliğ bir tercümanıdır. Evet, O Furkandır ki, şu kâinatın sahifelerinde ve zamanın yapraklarında kalem-i kudretle yazılan âyât-ı tekviniyei cin ve inse ders verir"²

Bediüzzaman'a göre, şu muhteşem, muazzam ve mükemmel olan kâinat bir kitab-ı ekberdir. Kur'ân-ı Hakim ise, "kâinat kitabının kıraatıdır ve nizâmâtının tilâvetidir ve Nakkaş-ı Ezelisinin şuûnâtını okuyor ve fiillerini yazıyor."³ Bediüzzaman'daki bu tespitler bizi şu neticeye ulaştırmaktadır: Fitrat kanunlarını anlayabilmek için Kur'ân-ı Kerimi mütalâa etmek şarttır.

Risale-i Nur Külliyyatını okuduğumuz zaman şu realite ile yüz yüze geliriz: Risale-i Nurun yüklendiği görev, kâinatta ve insan fitratında câri olan fitrat kanunlarını açıklamaktır. Risale-i Nur, Kur'ân-ı Kerimin hakiki ve mânevi bir tefsiri olduğu için onun maksadı, kâinat kitabını okumak, fitratın gayesini, hilkatın neticesini beyan etmektir. Çünkü, Cenab-ı Hak kâinatı insan için, insanı da marifet ve muhabbeti için halketmiştir. Bu hakikatları Bediüzzaman'dan dinleyelim:

"Kat'iyen bil ki, hilkatın en yüksek gayesi ve fitratın en yüce neticesi iman-ı billahdır. Ve insaniyetin en âli mertebesi ve beşeriyetin en büyük makamı, iman-ı billah içindeki marifetullahdır. Cin ve insin en parlak saadeti ve en tatlı nimeti, o marifetullah içindeki muhabbetullahdır. Ve ruh-u beşer için en hâlis sürur ve kalb-i insan için en sâfi sevinç, o muhabbetullah içindeki lezzet-i ruhaniyedir. Evet, bütün hakiki saadet ve hâlis sürur ve şirin nimet ve sâfi lezzet, elbette marifetullah ve muhabbetullahdadır. Onlar onsuz olamaz. Cenab-ı Hakkı tanıyan ve seven, nihayetsiz saadete, nimete, envâra, esrara ya bilkuvve veya bilfiil mazhardır. Onu hakiki tanımayan, sevmeyen, nihayetsiz şekavete, âlama ve evhama mânen ve maddeten mübtelâ olur. Evet, şu perişan dünyada, âvare nev-i beşer içinde, semeresiz bir hayatta; sahipsiz, hâmisiz bir surette; âciz, miskin bir insan, bütün dünyanın sultanı da olsa kaç para eder?"⁴

İşte Risale-i Nurların ilk ve en birinci gayesi, fıtratın en yüce neticesini anlatmak; yani Allah'ı bildirmek, onun muhabbet ve marifetini kalb ve ruhlara nakşetmektir. Altı bin küsür sayfalık Risale-i Nur Külliyyatının mihveri budur. Hep bu mânâ etrafında döner, durur. Onu anlatır, ondan bahseder. Kalb ve gönülleri bu mânâ için tutuşturur, yakar. Fıtratı aşk ile yoğrulmuş gibi sermest-i cami-i aşk olan Mevlânâ Câmî bu hakikatı şöyle vecizleştirir:

* Yeki hah: Yani yalnız biri iste, başkaları istenmeye değmiyor.

* Yeki han: Biri çağır, başkaları imdada gelmiyor.

* Yeki cuy: Biri taleb et, başkaları layık değiller.

* Yeki bin: Biri gör, başkalar her vakit görünmüyorlar.

* Yeki dan: Biri bil, marifetine yardım etmeyen başka bilmekler faidesizdir.

* Yeki gey: Biri söyle, Ona ait olmayan sözler, mâlâyani sayılabilir.⁵

Bediüzzaman içtimai hâdiselerdeki başarının sırrını da fıtrat kanunları ile açıklamaktadır. Ona göre, beşerin içtimai hayatında bir çığır açan fıtrat kanunlarına uygun hareket etmezse, hayırlı işlerde ve terakkide muvaffak olamaz. Bütün hareketi şer ve tahrip hesabına geçer. 6 İçtimai çarklar altında kalır, ezilir. Fıtrata muhalefet edene fıtrat muvafakat vermeyecektir.⁷ Bunun tarih sahnesinde yaşanan en canlı örneği komünizmdir. Çünkü komünizm fıtrata muhalefet ettiği için yıkılmıştır. Fıtrata muhalefet eden bütün sistemler er geç yıkılacak, param parça olacaktır.

Bediüzzaman, İslâmiyet ile fıtrat kanunları arasındaki ilişkiyi şu cümleler ile dile getirmektedir:

“Evet, Hazret-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmin getirdiği şeriâtın hakaiki, fıtratın kanunlarındaki muvazaneyi muhafaza etmiştir. İçtimaiyatın rabitalarına lâzım gelen münasebetleri ihlal etmemiştir. Zaman uzadıkça, aralarında ittisal (bağlılık) peyda olmuştur. Bundan anlaşılır ki; İslâmiyet, nev'-i beşer için fitri bir dindir ve içtimaiyatı tezelzülünden (sansıntıdan) vikaye eden (koruyan) yegâne bir âmildir”⁸

İkinci sual:

Risale-i Nurun menbaı, me'hazi nedir? Arzı midir, semâvî midir? Nerelerden ve kimlerden beslenir?

Risale-i Nurun me'hazi, menbaı Kur'ân-ı Azimüşşandır. Rehberi Peygamber-i Zışan Hz. Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmdır. Çizgisi, ehl-i sünnet ve'l-cemaatin cadde-i kübrasıdır. Cemiyeti ayakta tutan, insanları birbirleriyle pekiştiren kuvvetler içerisinde hiçbir kuvvet din kuvveti kadar müessir olamaz ve dinî kuvvetin yerini tutamaz. Vicdanın tâ derinliklerine kadar inmek, kalp ve ruhları hakikatlara raptetmek, hissiyat-ı insaniyeti aşk ve şevk ile uyandırmak için me'hazin kudsi olması lâzım ve elzemdir. Kuvvetler kudsileşmedikçe ve kudsiyet umumiyet ve külliyet kesbetmedikçe, tesir cılız ve sönük kalır. Me'haz kudsi olursa, tesir köklü, derin, küllî ve dâimî olur. Bu hakikatı Bediüzzaman şu cümleler ile ifade eder:

"Me'hazin kudsiyeti çok bürhanlar kuvvetinde te'sirat gösteriyor; onun ile ahkâmı umuma kabul ettiriyor."⁹

İşte Risale-i Nur, Kur'ân'ın kudsiyetinden telemmü eder, o kudsiyeti ferennüm eder. Bediüzzaman:

"Elde Kur'ân gibi bir mu'cize-i bâki varken, başka bürhan aramak aklıma zâit görünür.

"Elde Kur'ân gibi bir bürhan-ı hakikat varken, münkirleri ilzam için gönlüme sıklet mi gelir?"¹⁰ der.

Üçüncü sual:

Risale-i Nurun insanın iç ikliminde yaptığı etki nedir? Bu etki sathî ve şeklî midir, yoksa hayattar, dinamik ve derunî midir?

Risale-i Nur insanın iç mimarisini esas alır, onun nakşına yönelir. Etkisi derin, hayattar ve köklüdür, ruhu şekillendirir, düşünce ufkunu açar, akıl ve kalbin imtizacını sağlar. Onun etkisi, insanı en büyük ve en mükemmel bir değişime hazırlamaktır. Risale-i Nur, insanın iç iklimine rıza-i ilâhî, ihlâs, hasbîlik, saffet ve samimiyet gibi hissiyatları yerleştirir. Batı dünyası, Garb medeniyeti bu hisleri bilmez, bu kavramları tanımaz. Çünkü bunlar imânî, amelî, vicdânî ve

hâlidir. Kavli ve lisanî değil. Bunlar para ve maddenin içinde aranmaz, şan ve debdebenin içinde bulunmaz.

Risale-i Nurun etkisi, hayat ve ameldedir. Davranışlarda görünür, simada okunur. Bu münasebetle bir hatıramı sizlere aktarmak istiyorum:

Yıllar önce mektep ve medrese görmemiş köylü bir zatla tanışmıştım. Ara sıra yanıma uğrar, hal hatıramı sorardı. Bir gün bir sohbet esnasında elindeki Risale-i Nurları göstererek, "Şu kitaplarda acîp bir iksir, müthiş bir tesir var" dedi.

"Nereden biliyorsun? Okuyup tetkik ettin mi?" diye sordum.

Bana: "Benim doğru dürüst okur yazarlığım yok. Fazla okumuş da değilim. Fakat müşahade ettiğim ve izlediğim kadarıyla bende şu kanaat oluştu: Bir gencin cebine bu risalelerden bir tanesini koy, bir hafta sonra gel bak; şekli değişmiş, hali değişmiş, siması değişmiş..." dedi.

Dördüncü sual:

Risale-i Nurun içtimai bünyenin tesis ve tekmiline kuvvet verebilecek temel değerleri nelerdir? Sosyal yapı ve beşerî ilişkiler açısından belirlediği esasları, hedefleri var mıdır? İçtimai hayatta istikamet, müsbet hareket, sükûn ve huzuru mu esas alır, yoksa gayesi kin, kan ve intikam mıdır?

Risale-i Nur, içtimai bünyenin sıhhat ve istikametine fevkalâde önem verir. İçtimai sükûn ve istirahat-ı umumiyenin tesisine çalışır. Yıkıcı, dağıtıcı, parlayıcı ve parçalayıcı hareketlere aslâ itibar etmez. Müsbet hareketi bir vazife olarak görür, bir şîâr bilir. Menfi hareketlere müsaade etmez. Cemiyet bünyesinde muhabbet ve kardeşliği pekiştirir. İttihat, imtizaç ve ittifakın lüzumunu ortaya koyar. Dinimizdeki kardeşlik ruhunu söndüren, Müslümanlar arasındaki muhabbeti, samimiyeti parçalayan hareketlere; yani kabilecilik, aşiretçilik, kavmiyetçilik, unsuriyetçilik, menfi milliyetçilik gibi his ve fikirleri katiiyetle red ve tardeder.

Risale-i Nur, içtimai bünyede istinat noktası olarak hakkı kabul eder. Hakkın hatıramın âli kılındığı bir cemiyette zorba mecal bulamaz, kaba kuvvet tahakküm edemez. Hakkın adaletle dağıtıldığı, ha-

kikatın incitilmediği bir cemiyette ittifak hayat bulur.

Risale-i Nurun içtimai bünyedeki hedef ve gayesi, rıza-i İlâhî ve fazilettir. Fazilet yerine madde ve menfaatin, alkış ve gösterişin sergilendiği bir cemiyette bütün ilişkiler dalkavukluk ve riyakârlık esasları üzerine kurulur, hakiki muhabbet ve tesanüt tesis edilemez.

Risale-i Nur, içtimai hayatta teavün (yardımlaşma) düsturunu esas kabul eder. Fakirin, âcizin, garibin, muhtaç ve kimsesizin, yetim ve sahipsizin imdadına koşar. Boğuşmaya, çarpışmaya, kin ve kana musaade etmez. İçtimai hastalıkları hilim ve şefkatle tedaviye çalışır.

Beşinci Soru:

Risale-i Nur eğitici, öğretici, ufuk acı ve yol gösterici midir; yoksa slogan üretici, avutucu, his ve hevayı tahrik edici midir?

Risale-i Nurun mesleği okuma mihveri üzerine kurulmuştur. Amacı, muhataplarını hakikat ve marifet ile eğitmek, okutarak onlara şahsiyet kazandırmaktır. Risale-i Nurun mütalâası lezizdir. Metodu ikna edicidir. Meseleleri mantık ve muhakeme esaslarıyla ele alır, delil ve bürhanlarla yoğurur. Aklın istifadesi yanında kalb, ruh, sır gibi diğer latifelerin de hissesini verir; keyfiyeti yüksek, ufku geniş, hamiyeti büyük dava ve ideal elemanları yetiştirmeyi gaye edinir.

Risale-i Nurun eğitim ile ilgili şu açıklayacağımız metodu kanaatimizce eğitim müesseseleri ve pedagoğlar tarafından incelenmelidir. Bediüzzaman, "Bâtılı tasvir, sâfi zihinleri idlal eder (dalalete götürür)" demektedir. Bu sebeple Risale-i Nurun eğitim tarzı, bâtili anlatmadan müsbeti vermek, yara açmadan tedavi etmektir. Çünkü fena şeylerle meşgul olmak kalb ve ruhta menfi iz bırakır, saf zihinleri bulandırabilir. Risale-i Nur sloganlar ve menfi fikirler yerine, kalb ve gönüllere nuru yerleştirerek zulmeti izale ediyor; iyiyi öğretmekle fenayı fark ve tefrik ettiriyor; hakikatı ders vermekle batıldan kurtarıyor.¹¹

Altıncı soru:

Risale-i Nur tek yönlü, tek hayatlı, sırf dünya boyutlu mudur? Yoksa madde ile mânâyı mezceden dünya ile ukbayı (âhireti) birlikte kucaklayan bir mizaçta mıdır?

Günümüzde ve tarih boyunca Batı orjinli düşünce sistemleri, insan realitesini genellikle madde ağırlıklı ve tek boyutlu olarak ele almış olduklarından insanın mahiyet ve derinliklerine, melekûti ince-liklerine ulaşamamışlardır. Neticede tek kanatlı kalmış, dengeyi tesis edememişlerdir. Halbuki Risale-i Nur, gerçek saadet ve hayat kayna-ğı olan İslâmiyetin esaslarını terennüm ettiği için insanın dünyevi, iç-timai görev ve sorumlulukları yanında âhiret sorumluluğunu, kulluk görevlerini de fevkalâde hassasiyet ve ciddiyetle nazara verir.

"Elbette en bahtiyar odur ki; dünya için âhireti unutmamasın; âhiretini dünyaya feda etmesin; hayat-ı ebediyesini hayat-ı dünyeviye için bozmasın; mâlâyani şeylerle ömrünü telef etmesin" ¹² der.

Yedinci sual:

Risale-i Nur dahili ve harici, menfi ve yıkıcı cereyanların etki-sinde midir? Onların yörüngesine girip, onlara âlet ve tabi olabilir mi?

Bediüzzaman Said Nursî, hak ve hakikat, din ve adalet hesabına olmayan, belki inat, asabiyet-i milliye ve menfaat-i cinsiye ve nefsin enaniyetine dayanan, dünyada emsali görülmeyen bir zulüm hesabına çalışan cereyanlara, değil taraftar olmak; hattâ, merakla o cereyan-ları takip etmenin, onların yalan ve aldatıcı propagandalarını dinle-menin ve zulümlerine bakmanın caiz olmadığını ifade etmektedir. Çünkü, zulme rıza zulümdür; taraftar olsa zalim olur. Meyletse-velâ terkenû illelezzîne zalemû fetemessekümünnar âyetine mazhar olur"¹³ demektedir.

Bediüzzaman'ın bu konudaki şu tesbitleri fevkalâde dikkat çeki-cidir:

"İşte böyle hiçbir kanun-u adalete ve insaniyete ve hiçbir düstur-u hakikata ve hukuka muvafık gelmeyen boğuşma-lardan, elbette âlem-i İslâm ve Kur'ân teberrî eder. Yardımcı-lıklarına, tenezzül edip tezellül etmez. Çünkü onlarda öyle dehşetli bir firavunluk, bir hodgâmlık hükmediyor, değil Kur'ân'a, İslâma yardım; belki kendine tâbi ve âlet etmekle elini uzatır. Öyle zalimlerin kılıçlarına dayanmak, hakkâni-

yet-i Kur'âniye elbette tenezzül etmez. Ve milyonlarla masumların kanıyla yoğrulmuş bir kuvvet yerine, Hâlik-ı Kâinatın kudret ve rahmetine dayanmak, ehl-i Kur'ân'a farz ve vacibtir." 14

Bu zamanda ehl-i gaflet, dalalet ve dinini dünyaya satan ve bâki elmasları şişeye bilerek tercih eden gafil insanların nazarında bu kudsi hizmet-i imaniyeyi hiçbir cereyana tâbi ve âlet etmemek, bu Kur'ân hizmetini umumun nazarında tenzil etmemek için âfâki, hârici meselelerle meşgul olmadığını söyleyen Bediüzzaman, bunun sebebini so-
ranlara karşı,

"... Tâ ki, kudsi hizmetimize zarar gelmesin. Bunun sebebi şudur ki: İman hizmeti, iman hakaiki, bu kâinatta herşeyin fevkindedir, hiç bir şeye tâbi ve âlet olamaz." 15

"Bu zamanda ehl-i iman öyle bir hakikata muhtaçtırlar ki, kâinatta hiçbir şeye âlet ve tâbi ve basamak olamaz ve hiç bir garaz ve maksat onu kirletemez ve hiç bir şüphe ve felsefe onu mağlup edemez bir tarzda iman hakikatlarını ders versin. Umum ehl-i imanın, bin seneden beri teraküm etmiş dalaletlerin hücumuna karşı imanları muhafaza edilsin.

"İşte bu nokta içindir ki, dâhili ve hârici yardımcılara ve ehemmiyetli kuvvetlerine, Risale-i Nur ehemmiyet vermiyor, onları arayıp tâbi olmuyor. Tâ avâm-ı ehl-i imanın nazarında, hayat-ı dünyeviyenin bazı gayelerine basamak olmasın ve doğrudan doğruya hayat-ı bakiyeden başka hiçbir şeye âlet olmadığından, fevkalâde kuvveti ve hakikatı, hücum eden şüpheleri ve tereddütleri izale eylesin" 16 demektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

Çalışmamızın bu ikinci ve müteakip üçüncü bölümünde Risale-i Nurun metod ve gayesi üzerinde durulmuştur. Risale-i Nurun metod ve gayesi incelenirken, konuyu sistematik bir bütünlük içerisinde ele almak, tahlile esas olabilecek bir tasnif ile bir çerçeve çizmek ve bu çerçeve içerisinde, fazla ayrıntıya girmeden ana başlıklar altında açıklamalarda bulunmak gerekir.

Risale-i Nur'un mesleği, tarz ve üslubuna iki açıdan bakılabilir:

Birincisi: Risale-i Nur mesleğinin esasları nelerdir? Diğer bir ta-

birle, Risale-i Nurun mesleği hangi esaslar üzerine oturtulmuştur?

İkincisi: Risale-i Nur hizmetinin icrasındaki metodları nelerdir?

Bu iki bakış açısından Risale-i Nur Külliyyatı ve hizmet tarzı hakkındaki tesbitlerimizi özet bir biçimde sunacağız. Bu ikinci bölümde Risale-i Nur mesleğinin esasları açıklanacak, üçüncü bölümde ise Risale-i Nur hizmetinin icrasındaki metodlar üzerinde durulacaktır.

I. Risale-i Nur mesleğinin esasları:

1. Risale-i Nurun mesleği, hizmet-i iman, dâvâ-yı Kur'ân'dır

Risale-i Nur mesleğinin esası; imana, Kur'ân'a hizmettir. Yarattılışın gayesi Allah'a imandır. En büyük dâvâ, bâki olan âlemi kazanmaktır. Cihan savaşlarından ve zemin yüzündeki hâkimiyet-i âmme dâvâsından daha ehemmiyetli dâvâ budur. Bâki ve ebedî bir âlemi kaybetmek veya kazanmak dâvâsı her Müslümanın başına açılmıştır. İman vesikası sağlam elde edilmezse, bu dâvâ kaybedilecektir. İşte Bediüzzaman'ın dâvâsının özü, özeti budur. Bu sebeple beşeri küfür bataklığından, fışk ve dalalet çukurlarından kurtarıp, iman dairesine celbetmek, bu mânâ için çalışmak, didinmek, yanmak ve tutuşmak, onun dâvâsının mihrini oluşturmaktadır. İnsan sadece bir "yığın", bir "ceset" değildir. İnsanın hayat felsefesi yalnız cesede hizmet etmek için değildir. "Cesedi beslemek için kalb, dil, akıl, dimağ koparılıp o cesede yedirilmez. Onlar imha edilmez. Onlar da idare ister.

"Ve madem kabir kapısı kapanmıyor ve madem kabrin öbür tarafındaki endişe-i istikbal her ferdin en mühim mes'elesidir. Elbette milletin itaat ve hürmetine istinat eden vazifeler, yalnız milletin hayat-ı dünyeviyesine ait içtimai ve siyasi ve askeri vazifelere münhasır değildir. Evet, yolculara seyahat için vesika vermek bir vazife olduğu gibi, ebed tarafına giden yolculara da hem vesika, hem o zulümatlı yolda nur vermek öyle bir vazifedir ki, hiçbir vazife o vazife kadar ehemmiyetli değildir".¹⁷

Bu vazife, saadet-i ebediyenin anahtarı olan imandır. Ve imanın

ders ve takviyesidir.

Sefih medeniyet beşer ruhunda kapatılması müşkil gedikler açmıştır. Küfrün, ahlâksızlığın ezici, boğucu ve bunaltıcı etkisinden çözülen, hırpalanan, parçalanan insanlara kim el atacaktır? Bunlara kim hâmi olacak, kim yol gösterecektir? Bediüzzaman'ın ızdırabı budur. Bu ızdırabını şu cümleler ile dile getirmektedir:

"Dünya, büyük bir mânevî buhran geçiriyor. Mânevî temelleri sarsılan Garb cemiyeti içinde bir hastalık, bir veba, bir tâun felaketi gittikçe yeryüzüne dağılıyor. Bu müthiş sâri illete karşı İslâm cemiyeti ne gibi çarelerle karşı koyacak? Garbın çürümüş, kokmuş, tefessüh etmiş bâtil formülleriyle mi? Büyük kafaları gaflet içinde görüyorum. İman kalesini, küfrün çürük direkleri tutamaz. Onun için, ben yalnız iman üzerine mesaimi teksif etmiş bulunuyorum. Ben, cemiyetin iç hayatını, mânevî varlığını, vicdan ve imanını terennüm ediyorum. Yalnız Kur'ân'ın tesis ettiği tevhid ve iman esası üzerinde işliyorum ki, İslâm cemiyetinin ana direği budur. Bu sarsıldığı gün, cemiyet yoktur."¹⁸

2. Risale-i Nurun mesleğinin esası ihlâstır

Risale-i Nurun yolu ihlâs yoludur. Necat ve kurtuluş ancak ihlâs iledir. Kur'ân'a hizmetteki muvaffakiyetin, kabul ve makbuliyetin mânevî şifresi ihlâstır. Amelde Allah'ın rızası esas alınmalıdır. Bediüzzaman, Risale-i Nurun en büyük kuvvetinin ihlâs olduğunu ifade etmektedir. Bu maksatla bir risale telif etmiştir. Bu risalenin başına "En az 15 günde bir defa okunmalı" kaydını koyması onun ihlâsa ne derece önem verdiğini göstermektedir.

Kur'ân hizmetini yürüten hakikat kahramanlarının riya, gösteriş, kıskançlık, hırs ve tama gibi pes hislerden sıyrılabilmelerinin yolunun ancak ihlâsdan geçtiğini beyan etmiştir. Hubb-u cah, nazarı kendine celbetmek ruhî bir marazdır. Risale-i Nurun mesleğinde yalnız ve yalnız Cenab-ı Hakkın rızasını esas yapmak gerekir.

Risale-i Nur bu derece muvaffak olmuşsa ve oluyorsa, herhalde bunun sırrı ihlâsta aranmalıdır.

3. Risale-i Nurun mesleğinin esası uhuvvettir

Risale-i Nurdaki ilişki, hasbi, samimi, hakiki kardeşlik ilişkisidir. Şeyh ile mürid, peder ile evlat arasındaki ilişki değildir. Nur talebeleri Kur'ân dersinde kardeş ve arkadaşlardır. Birbirlerinin muîn ve müzahiridirler. Bu düstur Risale-i Nurda "Fenâ fi'l-ihvan" tabiriyle ifade edilmiştir. Yani, birbirinde fani olmak, kardeşinin meziyet ve hissiyatıyla fikren yaşamaktır. Eksiğini görse tamamlamak, yırtığını görse dikmek, fenalığını görse ona acımak, tahakkümle değil, lütuf ile islâhına çalışmaktır.

İman, muhabbeti; İslâmiyet, uhuvveti iktiza etmektedir. Mü'minler arasında birlik, ittifak ve imtizaç rabitalarını tesis eden bağlar Esmâ-i İlâhiyye sayısındadır. Bu ilişkiyi Bediüzzaman şöyle açıklamaktadır:

"Her ikinizin Halikınız bir, Malikiniz bir, Mabudunuz bir, Râzıkınız bir... bir bir, bine kadar bir bir. Hem Peygamberiniz bir, dininiz bir, kıbleniz bir... bir bir, yüze kadar bir bir. Sonra köyünüz bir, devletiniz bir, memleketiniz bir... ona kadar bir bir." ¹⁹

Bütün bu rabitalar, kâinatı ve küreleri birbirine bağlayacak mânevî zincirlerdir. Bu ilişkiler maddî, şeklî, sathî, siyasî ilişkiler değildir. Bu ilişkiler kaynağını Kur'ân'dan alan, hamiyet-i diniyenin kudsî heyecanı ile coşan, davâ ruhu içinde bütünleşen ve kenetlenen ilişkilerdir.

4. Risale-i Nurun mesleği acz, fakr, şefkat ve tefekkürdür

Risale-i Nurun mesleği bu dört esas üzerine kurulmuştur. Bediüzzaman'ın Kur'ân'dan çıkartmış olduğu bu yol Allah'a vâsıl olacak en keskin, en selâmetli ve en kısa bir yol olarak nitelendirilmiştir. Mü'min, Allah'a karşı acz ve fakrını, naks ve kusurunu idrak ettiği nisbette terakki edecektir. Böylece acz onu ibadet yolu ile mahbubiyete, fakr yolu ile de Rahim ismine ulaştıracaktır. Bu yolda mü'min fit-

ratındaki acz ve fakr madenini işlete işlete tecelli-i samedaniyete bir ayna olacaktır.

Risale-i Nurun mesleğinin dörtte biri şefkattir. Kur'ân nâmına ve âhiret hesabına mânen yıkılan ve dökülen insanlara şefkat elini uzatmak, onların kurtuluşu için çırpınmak, didinmek ve yoğun gayret göstermek de Nurun mesleğinin esaslarındandır.

Şefkat, aşk gibi, belki daha keskin ve geniş bir yoldur. Şefkat yolu, rahmet yoludur. Bediüzzaman şefkat noktasından bütün Müslümanlarla, hattâ bütün beşerle alakadardır. Şu sözler onun yoğun şefkatini göstermektedir:

"Bana, 'sen şuna buna niçin sataştın?' diyorlar. Farkında değilim. Karşımda müthiş bir yangın var. Alevleri göklere yükseliyor. İçinde evladım yanıyor, imanım tutuşmuş yanıyor. O yangını söndürmeye, imanımı kurtarmaya koşuyorum. Yolda biri beni kösteklemek istemiş de ayağım ona çarpmış, ne ehemmiyeti var? O müthiş yangın karşısında bu küçük hâdise bir kıymet ifade eder mi? Dar düşünceler! Dar görüşler!"²⁰

Risale-i Nurun mesleğinin temel rükünlerinden birisi de tefekkürdür. Meseleleri büyük boyutlarda ele almak, dakik ve ince düşünmek, olayları fikir süzgecinden geçirerek süzmek, rafine etmek; neticede tasnife, tahlile, terkibe ulaşmak, onun mesleğinin esaslarındandır. Risale-i Nurda engin bir tefekkür vardır. Marifet ile ilgili tefekkür boyutu enfüsî ve âfâkidir. Enfüsî tefekkürü, derin ve dakiktir. Hakikat-i insaniye haritasını ve mahiyet-i insaniye âyinesini mütalâa ederek izânî bir vicdan ve itmi'nan ile iman-ı tahkikinin nihayetsiz derecelerinde yol katetmek, esrar-ı İlâhiyede kulaç atmaktır.

Risale-i Nurun kazandırdığı âfâki tefekkür ise, kâinat kitabını bab bab, sayfa sayfa, satır satır, Allah namına, Esmâ hesabına okumaktır.

Risale-i Nurlarda tefekküre azim rağbet vardır. Bu rağbet "Bir saat tefekkür bir sene nafîle ibadetten hayırlıdır" hadis-i şerifindeki sırra yetişmek içindir.

5. Risale-i Nurun mesleği sebat ve sadakattır

Risale-i Nur, "kendi sâdık ve sebatkâr şâkirtlerine kazandır-

diği çok büyük kâr ve kazanç ve pek çok kıymetli neticeye mukabil fiat olarak, o şakirtlerden tam ve hâlis bir sadakat ve dâimî ve sarsılmaz bir sebat ister.”²¹

Ölünceye kadar, şartlar ne olursa olsun, yılmadan, çekinmeden hizmette sebat etmek, Risale-i Nurlardaki düsturlara kanaat ederek izzet-i İslâmiyeyi muhafaza ile, Kur’ân dâvâsına sadakat göstermek de Risale-i Nurun mesleğinin esaslarındandır.

İslâm tarihinde yaşadığı asırda kilit görevler görmüş büyük şahsiyetler ile isimlerini tarihe yazdırmış kahramanların en bariz vasıflarından birisi sadakattir. Dâvâ ruhu, sadakat ile yürütür, sadakat ile yaşar. Bediüzzaman’daki sadakat, sadakat-ı sıddikiyedir. Şu sözler onun sadakat ve kahramanlığını göstermeye kâfidir:

“Saçlarım adedince başlarım bulunsa, her gün biri kesilse, bu hizmet-i imaniyeden çekilmem.” “Dünyayı başıma ateş yapsanız, hakikat-i Kur’âniyeye fedâ olan bu başı zındıkaya eğmem.”²²

6. Risale-i Nurun mesleğinin esası, şevk-i mutlak ve şükr-ü mutlaktır

Elemde, kederde, zevkte ve sürurda, her halde ve her mekânda, her zamanda şevkini muhafaza etmek, ye’se düşmemek, bulunduğu durum ve şartlar ne olursa olsun rahmet-i İlâhiyeyi itham etmeden şükrünü ifa etmek de Risale-i Nur mesleğinin esaslarındandır.

Bediüzzaman’a göre “Yeis mâni-i herkemaldir. İslâm âlemini param parça eden ye’stir. Yeis, ümmetlerin, milletlerin seratan (kanseri) denilen en dehşetli hastalığıdır.”²³

Her türlü kemâlâta mânidir, korkak, aşağı ve âcizlerin vasfıdır.

Bediüzzaman, hakkında idam kararları verildiği, her türlü ihanet plânlarının sergilendiği o korkunç ve karanlık dönemlerde bile asla ye’se düşmemiş, eğilmemiş, celadetini, dinî izzetini muhafaza etmiştir. Gittiği her yere “dâvâ aşkı”nı, ümidi, şevki götürmüş, hamiyetleri alevlendirmiştir. Risale-i Nurdaki şevk, hâdiselerle gelen, hâdiselerle giden bir şevk değildir. Belki, şevk-i dâimîdir. Bunu, bizzat Risale-i Nurdan dinleyelim:

"Evet, evet... Sivrisinek tantanasını kesse, balarısı demdemesini bozsa, sizin şevkiniz bozulmasın, hiç teessüf etmeyiniz."²⁴

"Evet, ümitvar olunuz! Şu istikbal inkılâbı içinde en yüksek gür sadâ İslâmın sadâsı olacaktır!"²⁵

Risale-i Nurdaki esaslardan ikincisi ise, şükr-ü mutlaktır. Halik-ı Rahmanın kullarından istediği en mühim iş şükürdür. Âlemde yaratılan her şey bir cihette şükre bakmakta, şükürü netice vermektedir. Hilkat seçeresinin meyvesi şükürdür.

"Şükürün miyyası; kanaattir ve iktisattır ve rızadır ve memnuniyettir. Şükürsüzlüğün mizanı; hırsdır ve israftır, hürmetsizliktir, haram helâl demeyip rastgeleni yemektir."²⁶

Şükürün neveleri bulunduğunu anlatan Bediüzzaman, o neveler içerisinde en câmi ve fihriste-i umumiyenin namaz olduğunu ifade etmektedir.

"İnsanı, bu câmiyete göre en âla bir mevki olan ahsen-i takvime çıkarmak vasıtası, şükürdür. Şükür olmazsa, esfel-i sâfiline düşer; bir zulm-ü azimi irtikap eder."²⁷

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

II. Risale-i Nur hizmetinin icrasındaki metodları

1. Risale-i Nur Kur'ân-ı Azimüşşana ayna olmuştur

Bediüzzaman'a göre, Müslümanların ahkâm-ı diniyede göstermiş oldukları lâkaydlığın, tembellik ve ihmalin en mühim sebeplerinden birisi, yazılan eserlerin, telif olunan kitapların Kur'ân'ın me'hazındaki kudsiyeti layıkıyla yansıtamamalarıdır. Ona göre, kitaplar, içtihatlar Kur'ân'a cam gibi ayna olmalı, içinde Kur'ân'ı göstermelidir. Kitaplar vekil ve gölge olursa, me'hazdaki kudsiyet kaybolur. Çünkü cumhuri bürhandan ziyade me'hazdaki kudsiyet imtisale sevk etmektedir.

"Bir adam İbn-i Hacer'e nazar ettiği vakit, Kur'ân'ı anlamak ve Kur'an'ın ne dediğini öğrenmek vasıtasıyla nazar etmeli. Yoksa İbn-i Hacer'in ne dediğini anlamak maksadıyla değil."²⁸

Eğer nazarlar bu tarzda Kur'ân'a çevrilse, zaruriyet-i diniyede doğrudan doğruya Kur'ân gösterilse, vicdanlar daha ziyade ikaz olunur, ruhların hakikata karşı şevki artar, Kur'ân'ın kudsiyet ve câzibesi vicdanları ihtizaza getirir. İman vasıtasıyla hakikatların telkini nefisleri etkiler, bu suretle Kur'ân doğrudan doğruya nefisler üzerinde bütün mânasıyla hâkim ve nâfiz olur.

İşte bu orijinal metoda Risale-i Nurlar tam ayna olmuştur. Kur'ân'ın kudsiyetini şeffaf bir biçimde göstermek gayesiyle muhataplarını doğrudan doğruya Kur'ân ile karşı karşıya getirip, kendi şahsiyetini tamamen azletmiştir. Hayatında, sohbetlerinde ve telifatında kendisine "Kutbü'l-Arifin", "Cavsü'l-Vâsiline" süsü vermemiş, kendisini Kur'ân'm bir dellâli ve bir hizmetkârı olarak görmüştür.

Bu sebeple "Risale-i Nuru okuyan, Müellifin şahsına bakmaz; doğrudan doğruya eserin içindeki hakikatlara, bürhan ve delillere hasr-ı nazar eder."²⁹

Risale-i Nurun hizmetindeki muvaffakiyetin sırrını da Bediüzzaman şöyle ifade etmektedir:

"Ben görüyorum ki; Kur'ân-ı Hakîmin hakaikına ait bazı kemâlat, o hakaika dellallık eden vasıtalara veriliyor. Şu ise yanlıştır. Çünkü, Me'hazin kudsiyeti çok bürhanlar kuvvetinde te'sirat gösteriyor; onun ile, ahkâmı umuma kabul ettiriyor. Ne vakit dellal ve vekil gölge etse, yani onlara teveccüh edilse, o me'hazdaki kudsiyetin te'siri kaybolur."³⁰

Bu zamanda

"hiç bir şeye âlet olmayacak bir tarzda bir Kur'ân dersi vermek lâzımdır ki; küfr-ü mutlakı ve mütemerrid ve inatçı dalaleti kısırsın; herkese kat'i kanaat verebilsin. Bu kanaat da, bu zamanda, bu şerâit dahilinde dinin hiçbir şahsî, uhrevî, dünyevî, maddî ve manevî bir şeye âlet edilmediğini bilmekle husule gelebilir.

"Kader-i İlâhî ihtiyarım haricinde dini, hiç bir şeye âlet etmek için beşerin zalimâne eliyle mahz-ı adalet olarak beni tokatlıyor, ikaz ediyor: Sakın, diyor, iman hakikatını kendi şahsına âlet yapma; tâ ki imana muhtaç olanlar anlasınlar ki yalnız hakikat konuşuyor, nefsin evhamı, şeytanın desiseleri kalmasın, sussun."

“İşte Nur Risalelerinin, büyük denizlerin büyük dalgaları gibi gönüller üzerinde husule getirdiği heyecanın, kalblerde ve ruhlarda yaptığı tesirin sırrı budur; başka bir şey değil. Risale-i Nurun bahsettiği hakikatların aynını binlerce âlimler yüzbinlerce kitaplar daha belîğâne neşrettikleri halde yine küfr-ü mutlakı durduramıyorlar. Küfr-ü mutlakla mücadelede bu kadar ağır şerâit altında Risale-i Nur bir derece muvaffak oluyorsa, bunun sırrı işte budur. Said yoktur; Said’in kudret ve ehliyeti de yoktur; konuşan yalnız hakikattir, hakikat-ı imaniyedir.”³¹

2. Risale-i Nur ilm-i akide ve kelâmında tecdid yapmıştır

Risale-i Nur, iman hakikatları ve İslâm esaslarını aklî ve mantikî delillerle isbat ve izah etmiştir. Merhum Mehmed Akif’in:

“Doğrudan doğruya Kur’ân’dan alıp ilhamı,
Asrın idrakine söyletmeliyiz İslâmı”

beytiyle ifade ettiği mânâyâ Risale-i Nur tam ayna olmuştur.

Risale-i Nur, Kur’ân-ı Hakimin bu asrın idrakine bir dersidir. Risale-i Nurlarda Kur’ân hakikatleri, ilim ve tekniğin dili ile asrın idrakine uygun bir biçimde açıklanmıştır. Mantık ve muhakeme sentaksı içerisinde “sırr-ı temsil” metodu ile uzak hakikatlar yakınlaştırılmış, dağınık meseleler sistematik bir yaklaşımla biraraya getirilmiş, en yüksek hakikatlara ulaşılmıştır. Aklın istifadesi yanında, nefis, hayal, vehim, heva gibi his ve duyguların da istifadesi gözetilmiştir. Metod olarak, uzak yerlerden dağları kazarak su getirmek yerine, Musa Aleyhisselâmın asâsı gibi, her yerde suyu bulmuş, esasını nereye vurmuşsa oradan âb-ı hayatı fışkırtmıştır.

“Risale-i Nur, sâir ulemanın eserleri gibi, yalnız aklın ayağı ve nazarı ile ders vermez ve evliya misillü, yalnız kalbin keşf ve zevkiyle hareket etmiyor. Belki akıl ve kalbin ittihat ve imtizacı ve ruh vesair letâifin teavünü ayağıyla hareket ederek evc-i âlâyâ uçar; taarruz eden felsefenin değil ayağı, belki gözü yetişemediği yerlere çıkar; hakaik-i imaniyeyi kör gözüne de gösterir.”³²

Risale-i Nur aleyhinde yapılan sinsi planlara, uydurulan yalan ve propagandalara rağmen onun yurt içinde ve dışında kemâl-ı iştiyak ile okunmasının sebeplerinden biri de iman ve küfür muvazanelerinde ortaya koymuş olduğu orijinal bir metod ile küfür ve dalaletin dünyadaki elim ve ürkütücü neticelerini göstererek, hakiki ve elemsiz lezzetin ancak ve ancak imanda olduğunu isbat etmesidir.

Risale-i Nur, "Bu dünyada bir mânevî Cehennemî, dalalette gösterdiği gibi, imanda dahi bu dünyada manevi bir Cennet bulunduğunu" isbat etmiş, "günahların ve fenalıkların ve haram lezzetlerin içinde mânevî elim elemeleri gösterip hasenat ve güzel hasletlerde ve hakaik-i şeriatın amelinde, Cennet lezâizi gibi lezzetler bulunduğunu" 33 gözlere göstermiştir. "Akibeti görmeyen ve bir dirhem hazır lezzeti, ileride bir batman lezzetlere tercih eden hissiyat-ı insaniye akıl ve fikre galebe ettiğinden, ehl-i sefaheti sefahatinden kurtarmanın yegâne çaresi, aynı lezzetinde elemi gösterip hissini mağlup etmektir." 34

Risale-i Nurdaki bu metod, "İmanın kuvvetini lakaydlığa, ibadeti iştiyakını sefahata hâkim kılmak"tır.

Bu asırda diğer dehşetli bir hal ise, küfr-ü mutlak, fen ve felsefeden ve küfr-ü inadiden gelen bir temerrüdün iman hakikatlarına karşı muaraza etmesidir. Bunlara karşı atom bombası gibi küfrün temellerini param parça edecek bir hakikat-i kudsiye lâzımdır. Bu hakikat, Kur'ân'ın elmas bir kılıcı olan Risale-i Nurdur. Çünkü bu asırda mânevî cihat, iman-ı tahkiki kılıcı ile olacaktır. Dindeki "Sâhib-i rüşd ve dâvâ" hakikatına bihakkın ayna olan ve hak ve hakikatları gözlere gösteren Risale-i Nurdur.

3. Risale-i Nur bir şahs-ı mânevî tesis etmiştir

Bediüzzaman'a göre, bu asırda komitecilik ve cemiyetçilik fikrinden doğan dehşetli dinsizlik şahs-ı mânevîyesine karşı çıkan bir şahs en büyük bir mânevî mertebede de bulunsa, küfür ve dalaletten gelen vesveseleri tamamiyle izale edemez. Dinsizliğin şahs-ı mânevîyesine karşı mukabele edebilecek bir şahs-ı mânevî gerektir. Risale-i Nur, bugün milyonlarca insanı kendine celbetmiş, bir şahs-ı mânevî oluş-

turmuştur. Bu şahs-ı mânevi, siyasetçilik, cemiyetçilik, komitecilik, dernekçilik, kavmiyetçilik, bölgecilik, şahsiyetçilik gibi vasıf ve biçimler taşımaz. Bunlar, Kur'ân'ın mânevi ve hakiki bir tefsiri olan Risale-i Nur etrafında toplanan, ondaki hikmet ve marifete müşteri olan hakikat halkalarıdır. Bu şahs-ı mânevî, siyasi ve içtimaî anlamda bir teşkilat, gizli veya açık bir cemiyet değildir. Belki kalbî ve vicdanî bir ilişkiden kaynaklanan, bir "gönül birliği" ve bir "Kur'ân mensubiyeti" dir.

Risale-i Nurun şahs-ı mânevisinin hizmet tarz ve anlayışı, maddi, siyasi, şekli, sathî kalıplar içerisine girmez ve sıkıştırılmaz. Onun şahs-ı mânevisinin hizmeti bir merkeze, bir şahsa, bir muhite münhasır değildir. Onda, maddi, şekli bir emir-komuta zinciri, alt-üst ilişkisi yoktur. Risale-i Nurun şahs-ı mânevisi, bir "Kur'ânî yakınlaşma" ve "ulvî hisleri paylaşma" oluşumdur. Risale-i Nurun şahs-ı mânevisi, toplum hayatının en kuvvetli, en güçlü mânevi dinamiğidir.

Risale-i Nurun şahs-ı mânevisi, farklı boyutlardaki insanı bir araya getirmiştir. Birbiri içinde merkezden muhite doğru açılan "talebe-kardeş-dost" olarak ifade edilen bu hakikat halkalarının hizmeti sunuş yelpazesi çok yönlüdür. Bu tarz, içtimaî hayatın farklı, yaygın ve değişken cephelerine Kur'ân hakikatlarını hasbî olarak ulaştırmayı amaçlamaktadır. Risale-i Nurun meslek-i esası aynı olmakla birlikte, bütün bu farklı tezahürler meşrebe bakar, esasa taalluk etmez. Yani, Risale-i Nur, "tek-boyutlu", "şablon" insan yetiştirmez. Risale-i Nur "ism-i Câmî"ye mazhar olduğundan, onun küllî marifet, hikmet, hakikat, fikir ve hizmet çerçevesini herkes kendi idrak ve anlayışı, teveccüh ve kabiliyeti, ruhundaki kabul ve saffeti, azm ve gayreti nisbetinde alır, öyle yansıtır. Bu meşreb anlayışı, hakaik-i nisbiyenin vuzuh ve huzuruna sebep olur. Tabiri caizse, Risale-i Nurun şahs-ı mânevisi içinde tek tip meyva ağacı yetiştiren bir bahçe değil, belki mütenevvi ağaçlar, meyveler, çiçekler, güller ve güllistanlar barındıran muhteşem ve mükemmel bir bahçe, tatlı bir iklimdir. Bu tezahürler kendi bütünlüğü içinde, belki "güzel", "daha güzel", "en güzel" olarak nitelendirilebilir.

4. Risale-i Nurun metodu müsbet harekettir

Bediüzzaman Said Nursî'nin vefatından önce vermiş olduğu en

son ders: "Müsbet hareket" dir. Son dersinde şöyle der:

"Bizim vazifemiz müsbet hareket etmektir. Menfi hareket değildir. Rıza-yı İllâhîye göre sırf hizmet-î imaniyeyi yapmaktır, vazife-i İlahiyeye karışmamaktır. Bizler âsâyîşi muhafazayı netice veren müsbet iman hizmeti içinde her bir sıkıntıya karşı sabırla, şükürle mükellefiz."³⁵

"Bütün hayatımda bütün kuvvetimle âsâyîşi muhafazaya çalışmışım. Bu kuvvet dahile değil, ancak harici tecavüze karşı istimal edilebilir. Vazifemiz, dahildeki âsâyîşe bütün kuvvetimizle yardım etmektir. Cihad-ı mânevîyenin en büyük şartı da; vazife-i İllâhîyeye karışmamaktır ki, 'Bizim vazifemiz hizmettir, netice Cenab-ı Hakka aittir; biz vazifemizi yapmakla mecbur ve mükellefiz."

"Ben de Celaleddin Harzemşah gibi, benim vazifem hizmet-i imaniyedir; muvaffak etmek veya etmemek Cenab-ı Hakkın vazifesidir deyip ihlâs ile hareket etmeyi Kur'ân'dan ders almışım."³⁶

Bediüzzaman bu memleket ahalisini birbirine karşı sertleştirecek, tarafgirlik ve iltizam hissini verebilecek, âsâyîş ve sükûneti bozabilecek her türlü hareketten şiddetle kaçınmış ve talebelerini de kaçırdırıştır. Onun şu sözleri fevkalâde dikkat çekicidir:

"Risale-i Nur, kırılmaz; ona iliştiğçe kuvvetleşir. Ve millet ve vatan aleyhinde hiçbir vakit istimal edilmemiş ve edilmez ve edilemez."³⁷

Bediüzzaman'ın müsbet harekete ve âsâyîşe bu derece ehemmiyet vermesinin birçok hayatî ve köklü sebepleri vardır:

İçtimai hayat bulanırsa, onun teskin ve durulması uzun bir zamana muhtaçtır, yeniden tesisi ve sükûneti, büyük himmet ve gayret ister. İstibdat, terör ve anarşi ile çalkalanan içtimai bir bünyede sağlıklı, sürekli ve müessir bir hizmet yapılamaz. Kur'ân hakikatlarının kalb ve idraklere nakşı için içtimai sükûn elzemdir. Olaylara "akıl-mantık-muhakeme" zinciriyle değil "heyecan-fiziki güç ve tarafdarlık" hissiyle bakılırsa, zıtlaşma şiddet kazanır, içtimai nabız yükselir. Şiddetli çalkantılar cemiyetin iç huzurunu, kalbî bütünlüğünü bozar. Sükûnet giderse, onun yerini anarşi, istibdat ve terör doldurur. Bu içtimai kargaşanın, fesat ve ihtilallerin önünü kesecek ve durduracak

sed, müsbet hareket etmektir.

Bediüzzaman, hayatında hiçbir kitap telif etmemiş olsaydı sadece takdim edeceğim su vecizesi, kalbî duygulardan, niyet ve nazar dairesinden tutun tâ fert ve aile ilişkilerine, içtimai ilişkilerden tutun tâ âfâki ve geniş dairelere kadar hayatın bütün boyutlarında, beşerin bütün ilişkilerinde rahatlıkla kullanılabilir bir reçetedir:

“Güzel gör, hem güzel bak. Ta güzel düşünmeli:

Güzel bil, hem güzel düşün. Tâ leziz hayatı bulmalı.

Hayat içinde hayattır hüsn-ü zanda emeli.

Su-i zanla yeistir, saadet muharribi, hem de hayatın katili.”³⁸

5. Risale-i Nur siyasetten tecerrüt etmiştir

Bediüzzaman, hayatı boyunca fiili siyasete asla itibar etmemiş, siyasetten tamamen tecerrüd etmeyi de hizmet tarzının esası olarak görmüştür. İçtimai ve siyasi olayları gayet hakîmane ve mükemmel bir biçimde fikren tahlil edebilen bir zatın bu derece siyasetten tecerrüt etmesi, düşündürücüdür. Gerçekten, siyasetten tamamen uzak bir hizmet tarzı benimsemiş olması, onun düşünce ve fikirlерinin en orijinal, en önemli ve dikkatle araştırılması gereken yönlerinden birisidir. Bediüzzaman neden bir parti kurmamış, siyasi bir model üzerinde çalışmamış, bütün himmet ve gayretini Kur’ân hizmetine tahsis etmiştir? Bu sorunun cevabını, Risale-i Nurları tarayarak özet bir biçimde maddeler halinde sıralamaya çalışalım:

a. Bediüzzaman’a göre, içtimai hâdiseler değerlendirilirken teşhis tam, sağlam ve sağlıklı olmalıdır. Onun teşhisinin özeti şudur:

Milletin hastalığı zaf-ı diyanettir. Kalbler bozulmuştur, iman zedelenmiştir. Şu zamanda, hayat-ı beşeriye yolculuğu bataklığa girmiştir. Pis ve kokuşmuş çamur içerisinde kafile-i beşer düşe kalka gitmektedir. Bunlardan ancak bir kısmı selametli bir yolda gitmektedir. Bir kısmı da mümkün olduğu kadar bataklıktan kurtulmak için bazı vasıtalar bulmuştur. Fakat o gidenlerin %20’si sarhoştur. Dalaletten telezüz etmektedir. O pis çamuru misk ü amber zannediyorlar, yüzlerine gözlerine bulaştırıyorlar, boğuluyorlar. Geriye kalan %80’i ise mütehâyirdirler. Bataklığı biliyor, pis olduğunu hissediyorlar, dala-

letten nefret ediyorlar, fakat çıkamıyorlar, yol bulamıyorlar. İşte bunlara nur vermek, nur göstermek gerektir 39 Siyaset topuzu ile kalbleri tenvir etmek zordur. Hem fırtınalı bir zamanda sağlam hizmet edilemez. Bazı arızalar ile topuz kırıldığı zaman nur dahi uçar veya söner. Onun için o ciheti bırakıp, en mühim, en lüzumlu, en selâmetli olan imana hizmet cihetini tercih etmiştir.

Dahildeki cihad-ı mânevi için, maddi değil, mânevi hizmetler lâzımdır.

b. Risale-i Nurlar, iman ve Kur'ân dersidir. Maksadı, rıza-ı İlâhîdir. İman dersi için gelenlere, kim olursa olsun tarafgirlik nazarıyla bakılamaz. Dost-düşman derste farketmez. Halbuki siyaset tarafgirliği bu mânâyı zedeler, ihlâs kırılır.⁴⁰

c. Kalb, mide, beden, hane dairesinden tutun tâ mahalle, şehir, vatan, memleket, küre-i arz ve nev-i beşer, dünya dairesine kadar bir-biri içinde daireler vardır. Her bir dairede, herbir insanın bir nevi vazifesi bulunabilir. Fakat en küçük dairede (kalb dairesi) en büyük ve ehemmiyetli ve dâimî vazife vardır. En büyük dairede ise en küçük, muvakkat ve ara sıra vazife bulunabilir.⁴¹ Fakat büyük daire daha caziptir.

“Cazibesi ile meraklıları kendi ile meşgul eder. Hakiki ve büyük vazifeyi unutturur. Tarafgirlik meylini verir, zalimlerin zülmünü hoş görür, şerik olur.”⁴²

Gaflet veren, dünyaya boğduran, âhireti unutturan en geniş daire siyaset dairesidir. Siyasi bir insanın ihlâs, saffet ve samimiyetini muhafaza etmesi zordur. Mücadele suretindeki hâdiseler karşısında güneş gibi bir iman lâzımdır ki tâ boğmasın. Onun için,

“Siyasetçi, ekserce tam müttaki ve dindar olamaz. Tam ve hakiki dindar müttakiler de siyasetçi olamazlar. Halbuki dindar ise, bütün kâinatın en büyük gayesi ubudiyet-i insaniyedir diye siyasete, aşk-ı merak ile değil, ikinci, üçüncü mertebede onu dine ve hakikata âlet etmeye-eğer mümkünse-çalışabilir.”⁴³

d. Sırr-ı ihlâs siyasetten tecerrüdü emreder. Kur'ân'ın elmas gibi hakikatlarını “siyasi propaganda” ithamı altında cam parçaları kıymetine indirmemek için siyasetten tecerrüd gerektir. Tâ ki o elmaslar kıymetini her kesimin, her taifenin nazarında parlak bir biçimde gös-

termiş olsun, ihlâs kırılmasın.⁴⁴

e. Siyaset dairesi bulaşıcı ve yaygın bir hastalıktır. İspanyol nezlesine benzer, fikri hezeyanlaştırır. Müslümanları tefrikaya atar. Kendi siyasi görüşünü paylaşmayan melek gibi bir mü'min kardeşine düşmanlık eder, kin besler, el-hannas gibi bir siyaset arkadaşına muhabbet ve tarafgirlik eder, zulmüne rıza gösterir, cinayetini mânen iştirak eder. İcraatta adalet, hakkaniyet esaslarını zedeler, onun yerine siyasi tarafgirlik esas alınır, içtimai râbitayı bozar.⁴⁵

f. Siyasi hâdiselerde "müteharrik-i bizzat değiliz. Bilvasıta müteharrikiz. Avrupa üflüyor, biz burada oynuyoruz."⁴⁶ Siyasi olayların menbaı, tezgâhı Batıdır. Onların çirkef, çıkarıcı oyun ve manevralarına bilerek veya bilmeyerek âlet olmak ihtimali vardır. O cereyanlara kapılanların hareketi hariç hesabına geçer, iradesi hükümsüzdür. Niyetin hâlis olması fayda vermez.⁴⁷

g. Bediüzzaman, fert psikolojisi açısından da siyaset ile meşguliyete taraftar değildir. Çünkü, âfâkî ve siyasi boğuşmaları merak ile takip edenler, tarafgirâne bakanlar, ruhlarını serserim, akıllarını gevezeler ederler. Siyaset bu zamanda kalbleri ifsat eder, asabi ruhları azap içerisinde bırakır. Selâmet-i kalb ve istirahat-ı ruh isteyenler siyaseti bırakmalıdırlar.⁴⁸

h. Kur'ân-ı Hakimin hizmetinin bütün siyasetlerin fevkinde bir kutsiyet ve ulviyeti vardır. Çoğu yalancılıktan ibaret olan dünya siyasetine tenezzül edemez. Bize ve merakımıza dairemiz içinde ezvak-ı mâneviye ve envar-ı imaniye kâfi ve vâfidir.⁴⁹

6. Risale-i Nurun aksiyon gücü orijinaldir

Risale-i Nur hizmetinin aktif, güçlü ve sürekli bir aksiyon gücü vardır. Bu gücün kaynağı imandır. İman inkişaf ettiği nisbette fertte aksiyon da inkişaf eder. Bediüzzaman'ın ifadesi ile

"İman hem nurdur, hem kuvvettir. Evet, hakiki imanı elde eden adam, kâinata meydan okuyabilir. Ve imanın kuvvetine göre hâdisatın tazyikatından kurtulabilir."⁵⁰

Kalblere sahip çıkamayan, ruhları tutuşturamayan hizmetler zahiren ve şeklen ne kadar büyük görünürse görünsün hakikat nokta-

sında çabuk parlayan, alevleri sönen saman ateşine benzerler, kalıcı ve etkili olamazlar. Risale-i Nurun aksiyonu en büyük bir mâna içindir. "Akıl-kalb-ruh" üçlüsünü esas aldığı için slogan değil, hayat ve tatbikattır. Yıkım, paralama, parçalama, hiddet, fizik gücü, silâh değil; aşk-ı hakikat, kalbi irşattır. Sistemsiz, hedefsiz, gayesiz değildir. Onun aksiyon gücü âsaiş ve emniyetin teminine yardım eder, fitnenin kapısında durur, içtimai yıkım ve çalkantılara fırsat vermez. Bu aksiyon, bozulan, laşkalaşan çarkları rıfk ve mülayemetle, şefkat ve merhametle tedaviye çalışır. Onun aksiyonu nakkaştır, kalblerin derinliklerine kadar iner, hissiyatın en incelerini heyecana getirir, ulvî istidatları inkişaf ettirir."

Risale-i Nurun aksiyon gücünün etkinliğini ifade etmesi açısından yaşanmış bir olayı dile getireceğim:

1985 yılında sıkıyönetim mahkemesinde Risale-i Nurlardan dolayı yargılanan bir nur talebesinin koğuşuna-muhtemelen-ASALA örgütüne mensup bir Ermeni getirilir. İstanbul doğumlu bu Ermeni vatandaş gayet güzel Türkçe bildiğinden aralarında şöyle bir konuşma geçer:

Ermeni sorar:

"Sen ne suç işledin? Ne diye seni buraya getirdiler?"

"Bir suçum yok. Sadece kitap okuduğumuz için..."

"Ne kitabı?"

"Risale-i Nur.."

"Risale-i Nur" kelimesini işitince, Ermeni bir an durur ve dudaklarından şu kelimeler dökülür:

"Nurculuk... Dünyanın en sessiz, fakat en kuvvetli gücü."

7. Risale-i Nurun eğitim ve öğretim metodu mükemmeldir

Risale-i Nur bütün vatan sathında yaygın ve sürekli bir eğitim tezgâhı kurmuştur. Vatan sathını bir mektep, bir irfan müessesesi haline getirmiştir. Bugün Risale-i Nur Türkiye'de ve dünyada 7'sinden 70'ine kadar uzanan yaş grupları tarafından iştihakla ve sürekli ola-

rak "gürül gürül" okunmaktadır. Hiçbir zorlama ve aralarında maddi bir bağ bulunmadığı halde, belki milyonlarca insanın Risale-i Nurun ders ve hakikatlarının etrafında—lillah için—kenetlenmeleri Kur'ân namına büyük bir hizmet ve ehemmiyetli bir olaydır. İslâm tarihinde, hiçbir müellifin yazmış olduğu eserin etrafında bu derece bir içtima yaşanmamıştır. Risale-i Nur, sahabe mesleğinin bu asırda bir cilvesi olduğundan, onun eğitim modeli doğrudan doğruya Asr-ı Saadetteki "Darü'l-Erkam" modelini yansıtmaktadır.

Risale-i Nurun eğitim ve öğretim metodu mü'minlerin, özellikle genç nesillerin Kur'ân terbiyesi ile yetiştirilmelerine büyük önem verir. Eğitimdeki amacı, kemiyetten ziyade, keyfiyete bakar. Bu anlamda "Ashab-ı Suffa" tarzını örnek alır, "1000 koyuna bedel bir aslan" felsefesini yansıtır.

8. Hizmetin icrasında ecir ve ücret istemez

Risale-i Nur, neşri hakta enbiyaya ittiba eder. Yani hizmetinin karşılığında ecir ve ücret istemez. Ücretini Cenab-ı Allah'tan bekler, bu dünya hizmet yeridir, ecir ve ücret yeri değildir. Risale-i Nurun bu metodu riyasız, alkış ve gösterişten uzak, sâfi bir hizmet metodudur. Risale-i Nur bu tarzı ile "şâşâasız hizmet" düsturunu esas almıştır. Halktan istiğna ve iktisada riayât ile de, ilmi vâsıtâ-i cer etmekten kurtarmış, ilimdeki izzetini muhafaza etmiştir.

SONUÇ:

Bediüzzaman Said Nursi, *Sikke-i Tasdik-i Gaybi* isimli eserinde,

"Ben kasekle (yeminle) te'min ederim ki; Risale-i Nuru senâdan maksadım, Kur'ân'ın hakikatlarını ve imanın rûkûnlerini te'yid ve isbat ve neşirdir. Halik-ı Rahimime yüzbinler şükrolsun ki, kendimi kendime beğendirmemiş, nefsimin ayıplarını ve kusurlarını bana göstermiş. Ve o nefsi emmâreyi başkalara beğendirmek arzusu kalmamış"

demektedir.

Bu ifadelerin ışığı altında biz de tebliğimizde, Said Nursî'nin

şahsiyetini nazara vermek değil, belki onun Kur'ân'a ve İslâma yapmış olduğu hizmeti anlayabildiğimiz ölçüde sizlere aktarmaya gayret gösterdik. Biraz uzun gittik, sabrınızı taşırdık. Ancak, böyle bir Allâme-i Kur'ân'ın, böyle bir sahib-i zamanın Kur'ân namına medih ve senâsı herhalde israf olamaz. Çünkü o Kur'ân'ın emrindedir, Kur'ân'ın şakirdidir.

Çünkü o, asrın bunalımlarını teşhis etmiş Lokman-ı Hekim, tabib-i iman, dellal-ı Kur'ân, mânâ âleminde mütehasıs-ı cihandır.

Bediüzzaman, asrın hastalıklarına Kur'ân'ın eczahanesinden ilaçlar sunan tabib-i zamandır.

Bediüzzaman, sünnet-i Resulüllahm ihyasına çalışan ve Kur'ân'm kutsiyetini ilân eden dellal-ı Kur'ân'dır.

Bediüzzaman, kurtuluşu Kur'ân'da arayan, nazarları Kur'ân'a celbeden rehber-i zamandır.

Bediüzzaman, dâvâ-yı Kur'âniyenin mes'uliyetini omuzuna almış nâşir-i nur-u Kur'ân'dır.

Bediüzzaman, kalb-i küllîyi ve vicdan-ı umumiye hikmet-i Kur'âniye ile tamir eden mimar-ı imandır.

Bediüzzaman, marifetullahın esrarında kulaç atan küheylan-ı zamandır, muarrif-i Kur'ân'dır. Ve nihayet, beklenen ümid-i İslâmdır.

Bediüzzaman, mesleğini sağlam temeller üzerine oturtmuştur. Çizdiği yol hakîmanedir ve fitrata uygundur. İnsana en lâzım olan dan başlamış, beşeri "Tevhid"e çağırmıştır. Müntesiplerini fikrî, kalbî ve ruhî bir istihaleden geçirerek tefekkürün engin ufkuunda gezdirmiş, müstakim ve kâmil bir cemaat tesis etmiştir. Dâvetini hikmetle yapmış, yumuşak söz ve tatlı dille mesajını sürdürmüştür. Kaba, sert, tutarsız, kırıcı ve yıkıcı bir üsluba asla iltifat etmemiştir. Dâvâsını sabır ve çile içerisinde celadetle, yılmadan ve yıkılmadan, müsbet hareket ile yürütmüştür. Kenetlenmiş, samimi, hâlis bir fedakârlar ordusu tesis etmiş, küfrün şahs-ı mânevisi karşısında nurlu ve metin bir şahs-ı mânevi oluşturmuştur. Geleceğe ümitle bakmış, ye'se düşmemiştir. Konuştuğunu yaşamış, yaşadığını konuşmuştur. Yaşayan bir hakikat olarak gönüllerde taht kurmuştur. Mesleğinde, meşrebinde, tarz ve üslubunda insanı esas almış, ona ulaşmanın yollarını çizmiş, onun inşa ve ikmaline büyük önem vermiştir.

Said Nursî, ihlâs-ı tammı, engin tefekkürü, hadsiz fedakârlığı,

toprakvari mahiyeti, imtizaçkârane ruhu, yoğun şefkati, enaniyetsiz büyüklüğü, rekabetsiz hizmeti, gösterişsiz ve hâlis ubudiyeti, metin sadakatı ile çağın beklenen halaskârı olmuştur. Yirminci yüzyılda Asr-ı Saadet modelini çağa yansıtmış, Darü'l-Erkam ve Ashab-ı Sufâ usulünü yaygınlaştırarak durgun ve donuk kitleleri aşk-ı hakikat ile harekete geçirmiştir. İslâm idealini, dinin ulvî ve kudsî gayelerini, her türlü şahsî ihtiras ve menfaatlerin üzerinde tutmuştur. İzzet-i dîniyeyi muhafaza etmiş, ihlâs, istiğna, ferağat ve azamî iktisadi hayatına temel esaslar yapmıştır. Merkezden muhite yayılan bir hizmet anlayışı içerisinde ise kendinden başlamış, nefesine hitap etmiştir. Onun hizmet enerjisi, belli bir mekâna, belli bir zamana, belli bir muhite inhisar etmemiş, sürekli ve hasbî hizmet anlayışını her mekânda, her zamanda, her şart altında sürdürmüştür.

Elhasıl: Risale-i Nur doğrudan doğruya Kur'ân'dan telemmü etmiştir. Risale-i Nur:

“Takdir-i Hüda, kuvve-i bazı ile dönmez

Bir şem'a ki, Mevlâ yaka, üflemele sönmez” hakikatına mazhar olmuştur.

Risale-i Nur yüklü mesajı, keskin fikri ve derin ilmi itibarı ile “muallim” vasfını; nefisleri tezkiye, kalbleri tatmin, ruhları tezhip etmesi itibarıyla de “mürebbi” sıfatını taşır.

Risale-i Nurun mütalâası, insana insanı unutturur, insanı marifet iklimine ulaştırır, Kur'ân'ın esrar ve envarında yoğunur, şekillendirir, tasaffi ettirir. İnsanı Resulullah'a, Kur'ân'a, Allah'a bağlar. Esmâ ve sıfat-ı İlâhiyede tayerân, aşk ve muhabbet-i ilahiyede seyeran verir.

İşte böyle bir Kur'ân tefsiri ve hakikat manzumesine bütün İslam âlemi, belki umum beşer hidayet noktasından muhtaçtır. Ve her geçen gün, bu ihtiyaç artacak, Risale-i Nur insanîyetin gündeminde kıyâmete kadar tazeliğini koruyacaktır.

DİPNOTLAR

1. Nursi, B. S, Münazarat, Sözler Yayınevi, 1977, s. 11.
2. Nursi, B. S, Sözler, Envar Neşriyat, s. 131.
3. Nursi, B. S, Mesnevi-i Nuriye, Envar Neşriyat, s. 168.
4. Nursi, B. S, Mektubat, Envar Neşriyat, s. 222.
5. Nursi, B. S, Sözler, s. 217.
6. Nursi, B. S, Lem'alar, Sinan Matbaası, 1959, s. 160.
7. Nursi, B. S, İşaratü'l-l'caz, Envar Neşriyat, s. 124.
8. Nursi, B. S, İşaratü'l-l'caz, Envar Neşriyat s. 125.
9. Nursi, B. S, Mektubat, s. 319.
10. Nursi, B. S, Sözler, s. 365.
11. Nursi, B. S, Tarihçe-i Hayat, Envar Neşriyat, s. 609.
12. Nursi, B. S, Mektubat, s. 71.
13. Nursi, B. S, Kastamonu Lâhikası, Envar Neşriyat, s. 189.
14. Nursi, B. S, Kastamonu Lâhikası, Envar Neşriyat, s. 190.
15. Nursi, B. S, Kastamonu Lâhikası, Envar Neşriyat, s. 126.
16. Nursi, B. S, Emirdağ Lâhikası, Sinan Matbaası, s. 73.
17. Nursi, B. S, Lem'alar, s. 171.
18. Nursi, B. S, Tarihçe-i Hayat, s. 629.
19. Nursi, B. S, Mektubat, s. 264.
20. Nursi, B. S, Tarihçe-i Hayat, s. 629.
21. Nursi, B. S, Kastamonu Lâhikası, s. 122.
22. Nursi, B. S, Tarihçe-i Hayat, s. 701.
23. Nursi, B. S, Hutbe-i Şâmiye, s. 38.
24. Nursi, B. S, Münazarat, s. 9.
25. Nursi, B. S, Tarihçe-i Hayat, s. 133.
26. Nursi, B. S, Mektubat, s. 366.
27. Nursi, B. S, Mektubat, s. 367.
28. Nursi, B. S, Sünihat, Tülüat, İşârât, s. 28.
29. Nursi, B. S, Tarihçe-i Hayat, s. 478.

30. Nursi, B. S, Mektubat, s. 319.
31. Nursi, B. S, Tarihçe-i Hayat, s. 678.
32. Nursi, B. S, Kastamonu Lâhikası, s. 12.
33. Nursi, B. S, Hutbe-i Şamiye, s. 18.
34. A.g.e., s. 7.
35. Nursi, B. S, Emirdağ Lâhikası-2, s. 241.
36. Nursi, B. S, A.g.e., s. 242.
37. Nursi, B. S, Emirdağ Lâhikası-1, s. 18.
38. Nursi, B. S, Sözlür, s. 571.
39. Nursi, B. S, Mektubat, s. 48.
40. Nursi, B. S, Emirdağ Lâhikası-2, s. 36.
41. Nursi, B. S, Şuâlar, s. 202.
42. A.g.e., s. 202.
43. Nursi, B. S, Emirdağ Lâhikası-1, s. 57.
44. Nursi, B. S, Mektubat, s. 49.
45. Nursi, B. S, Kastamonu Lâhikası, s. 113.
46. Nursi, B. S, Sünuhat, Tülûat, İşârât, s. 46.
47. A.g.e., s. 46.
48. Nursi, B. S, Kastamonu Lâhikası, s. 123.
49. Nursi, B. S, Mektubat, s. 48. , Kastamonu Lâhikası, s. 109.
50. Nursi, B. S, Sözlür, s. 314.